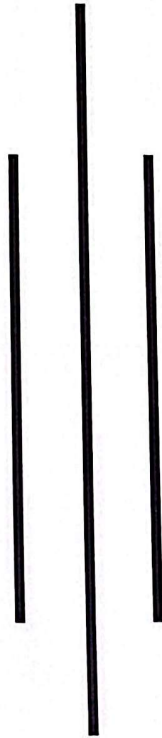

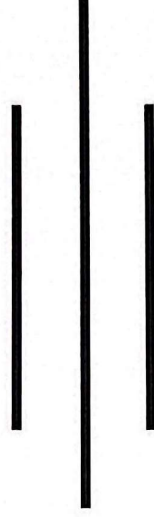

आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को
नीति तथा कार्यक्रम

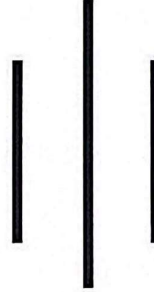

कालिकामाई गाउँपालिका
हरिहरपुरबिर्ता, पर्सा
मधेश प्रदेश, नेपाल
२०८३/०२/२७

गाउँपालिका उपाध्यक्ष श्री राजमती देवी बरैनीले
प्रस्तुत गर्नु भएको

आर्थिक बर्ष २०८३/८४ को
नीति तथा कार्यक्रम

कालिकामाई गाउँपालिका
हरिहरपुरबिर्ता, पर्सा
मधेश प्रदेश, नेपाल
२०८३/०२/२७

कालिकामाई गाउँपालिकाको आ. व. २०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम

गाउँपालिकाका अध्यक्ष ज्यू

वडा अध्यक्ष ज्यूहरु

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू

वडा सदस्य ज्यूहरु

अतिथि ज्यूहरु

पत्रकारज्यूहरु

उपस्थित सबै कर्मचारी, शिक्षक तथा स्वास्थ्य कर्मचारीहरु

हाम्रो निमन्त्रणालाई स्वीकार गरी बाषिक गाउँ विकास योजनामा महत्वपूर्ण राय सुझाव दिन उपस्थित हुनुभएका गाउँ प्रेमीसम्पूर्ण गाउँवासीहरु प्रति हार्दिक कृतज्ञता तथा आभार प्रकट गर्दछु ।

नेपालको संविधान, २०७२ ले बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त विशेषतालाई आत्मसात गरी विविधता बीचको एकता, सामाजिक सांस्कृतिक ऐक्यकद्धता, सहिष्णुता र सदभावलाई संरक्षण एवं प्रवर्धन गर्दै, वर्गीय जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैङ्गिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछुतको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागिता मूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प भएकोमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना पश्चात प्राप्त उपलब्धीको रूपमा नेपालको संविधानले गरेको व्यवस्था बमोजिम २०७९ बैशाख ३० गते सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचनबाट दोस्रो कार्यकालका लागि स्थानीय सरकार गठन भई वर्तमान निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको पाँचौ वर्षको रूपमा यस गाउँपालिकाको तेरोँ गाउँसभामा आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतीको लागि यहाँहरु समक्ष उपस्थित भएको छु ।

यस घडीमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाका लागि विभिन्न कालखण्डमा भएका जनआन्दोलन, मधेश जनविद्रोह आन्दोलन, Gen-Z आन्दोलन लगायत पहिचान र अधिकार प्राप्तिका लागि भएका आन्दोलनहरुमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात, अज्ञात वीर शहीदहरुप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जलि अर्पण गर्दछु । साथै Gen-Z आन्दोलन तथा विभिन्न आन्दोलनका क्रममा घाइते भएका सम्पूर्ण घाइतेहरुको शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु। नेपालको एकीकरण देखि नै नेपाललाई एक अटल एवं स्वाधीन राष्ट्रको रूपमाराखे हाम्रा वीर पुर्खाहरु र राष्ट्रियता, लोकतन्त्र र जनजीविकाको लागि कठोर संघर्ष गर्ने हाम्रा अग्रजहरुलाई उच्च सम्मान सहित स्मरण गर्न चाहन्छु।

यो गाउँपालिका लोकतन्त्रका न्यूनतम आधारभूत मूल्य मान्यता बहुलवादी खुला समाज, मानव अधिकार, लोकतन्त्र, सामाजिक न्याय, सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तलाई आत्मसात गर्दै विधिको शासनप्रति पूर्ण प्रतिबद्ध छ । लोकतन्त्रलाई सामाजिक जीवन पद्धतिका रूपमा स्थापित गर्ने कुरामा गाउँपालिका हरपल प्रयत्नशील रहनेछ । शासकीय व्यवस्थामा आएको परिवर्तनको अनुभूति सबै गाउँवासीले गर्न सकून् भन्नेमा हामीहरु अत्यन्त सचेत छौं ।

कालिकामाई गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिका तथा गाउँसभा सदस्यहरुको समन्वय एवं सहमतिमा कालिकामाई गाउँपालिकाको समग्र विकास निर्माणको लागि मन, वचन र कर्मले लागि पर्ने व्यहोरा सम्पूर्ण गाउँवासीलाई विश्वास दिलाउन चाहन्छु । साथै विकास निर्माण तथा जनतासंग सरोकारका हरेक क्षेत्रमा गाउँसभा सदस्य तथा राजनीतिक दलहरुबाट हुने सहयोगको अपेक्षा गर्दै हाल सम्म यहाँहरुले गर्नु भएको योगदानको लागि आभार व्यक्त गर्दै यस

कालिकामाई गाउँपालिकाको आफ्नो साधन स्रोत, आन्तरिक स्रोत र संघीय अनुदानमा भएको गिरावट समेतको पृष्ठभूमिमा आर्थिक वर्ष २०८३/८४को नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत गर्न गईरहेको छु ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

अब म आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा यस गाउँपालिकाको वार्षिक कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनका क्रममा प्राप्त उल्लेखनीय उपलब्धीहरूको विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को वार्षिक कार्यक्रमको उल्लेखनीय उपलब्धीहरू :

पूर्वाधार निर्माणतर्फ

- वडा नं. १ मा जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, पर्सिसँग समन्वय गरी नयाँ वडा कार्यालयको भवन निर्माण भएको ।
- वडा नं. १ मा श्री नेपाल राष्ट्रिय विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई पठन-पाठनको सहजता गर्न विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माण गरिएको ।
- कृषकहरूको खडेरीको अवस्थामा तत्काल कृषि बोरिङ्ग जडान गरिएको ।
- वडा नं.१ मा श्री ने.रा.प्रा.वि. तिन्डोबिया स्कूलको भवनमा थप निर्माण कार्य साथै २ तल्ले ४ कोठे भवन निर्माण ।
- वडा नं. १ मा पवन किशोर चौरसियाको घरदेखि पश्चिम उत्तर जाने बाटोमा नाला निर्माण कार्यहरू भएको ।
- वडा नं. ४ कट्टी टोलमा सातोमाईको मन्दिरको अधुरो निर्माण कार्य भएको ।
- पालिकाको यूवाहरूको खेलकुद विकासको लागि क्रिकेट खेलकुद कार्यक्रम भएको ।
- गर्मीयाममा गाउँबासीको लागि शितल ठाउँमा बस्नको लागि विभिन्न स्थानमा चौतारा निर्माण गरिएको ।
- पालिकाहरूमा रात्रीकालिन उज्यालोको लागि विभिन्न वडाहरूमा बत्ती जडान गरिएको ।
- गाउँबासीहरूको खानेपानीको लागि सबै वडाहरूमा चापाकल जडान गरिएको ।
- वडा नं. ५ मा अधुरो ब्रह्मबाबा मन्दिर निर्माण गरिएको ।

प्रशासन तथा सूचना प्राविधि तर्फ

- PAMS V2 लाई पूर्ण रूपमा पालना गरी कार्यान्वयन गरिएको ।
- पोखरी ठेकेदारहरूलाई समयमै किस्ता रकम बुझाउनको लागि ताकेता गरेको र समयमा राजश्व उठेको करलाई बैङ्कमा दाखिला गरिएको ।
- नियमित रूपमा कार्यालयमा नआउने कर्मचारीहरूको तलब भत्ता रोक लगाइएको ।
- सूचना अधिकारी र गुनासो सुन्ने अधिकारी तोकिए सेवाग्राही तथा जनमानसबाट आएको गुनासोको व्यवस्थापन छिटो तथा छरितो तरिकाले भएको ।
- ई-हाजिरी मार्फत कर्मचारीहरूको हाजिरी दैनिक रूपमा भई रहेको ।
- यस पालिका भित्रका वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी तथा गाउँपालिकाको कार्यालयमा इन्टरनेटको स्पिट अपग्रेड गराई नविकरण भएको ।

कृषि तथा पशु विकास तर्फ

- किसानहरूलाई समयमै कृषि मिटर सिफारिस गर्ने कार्य भई रहेको ।

- कृषकहरूको लागि जैविक मल वितरण कार्य भएको।
- किसानहरूको लागि पि.पि. र HSBQ/ FMD/ LAMPI SKIN VACCINATION कार्य भएको।
- कृषकहरूको लागि सामग्री वितरण गरेको र तरकारी मिनि किट वितरण भएको।

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद विकास तर्फ

- तेस्रो राष्ट्रपति रनिङ्ग सिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालन।
- श्री दिव्य कन्या मा.वि. बिरन्चीबर्वामा ४ कोठे भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको।
- SEE मा अनुउत्तीर्ण विद्यार्थीहरूको लागि निःशुल्क कोचिङ्ग कक्षा सञ्चालन भइ रहेको छ।
- प्रधानाध्यापकहरूको नेतृत्व क्षमता विकास तालिम सञ्चालन।
- आ.ई.सि.टि. तथा विद्यालयको इमिस सम्बन्धि क्षमता विकास अभिवृद्धि तालिम कार्यक्रम सञ्चालन।

स्वास्थ्य तर्फ

- भेडिहारी स्वास्थ्य चौकीमा बर्थिङ्ग सेन्टर सञ्चालन लागि उपकरण र औषधि खरिद गर्ने कार्य भएको।
- ५ वर्ष मुनिका बालबालिका र सुनौलो हजार दिनका आमाहरूको पोषण मूल्याङ्कन गर्ने कार्य भएको।
- प्रजन्न रुणगत शिविर सञ्चालन भएको।
- Portable X-Ray मशिनद्वारा क्षयरोगको कैम्प सञ्चालन भएको।
- डेङ्गु रोगबाट बच्न एडीस इजिप्ट टाइसको लार्भा नष्ट गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन भएको।
- स्तनपान र असल खानपान सम्बन्धि आमा समूहको बैठकमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन भएको।
- ५ वर्ष मुनिको बालबालिकाको खोप लिए/नलिएको घर दैलो कार्यक्रम गरि पूर्ण खोप वडा सुनिश्चिता र दिगोपना घोषण सम्बन्धि कार्यक्रम सञ्चालन भएको।

वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तर्फ

- बाँदर, बाँदेल, नील गाई, घोडगद्दर लगायतका जङ्गली जनावरहरूको प्रकोप तथा आक्रमणबाट भैरहेको बालीनालीको क्षतिबाट कृषक तथा गाउँवासीहरूको संरक्षणका लागि आवश्यकता अनुसार वन कार्यालयसंग समन्वय गरी समस्याको समाधान गरिनेछ।
- सार्वजनिक खाली जग्गा, नदी उकास क्षेत्रको पहिचान र संरक्षण गरी उक्त क्षेत्रको समुचित उपयोगबाट आयआर्जन गर्नुका साथै खोला बगर क्षेत्रलाई स्वच्छ सुन्दर बनाउन फलफुल तथा बोट बिरुवाहरू रोपी संरक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ।
- जडीबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावार सम्बन्धी सर्भेक्षण, उत्पादन, सङ्कलन, प्रवर्द्धन, प्रशोधन र बजार व्यवस्थापन गरिनेछ।
- कालिकामाई गाउँपालिका क्षेत्रबाट मसला (भिक्स) को बोटबिरुवालाई पूर्ण रूपले निर्मुल गर्ने नीति लिईनेछ।
- कालिकामाई गाउँपालिका भित्रका नदिनालाहरूलाई तटबन्ध गर्न प्रधानमंत्री रोजगार कार्यक्रमसंग साझेदारी गर्दै कार्यक्रम गरिनेछ।

रोजगार सेवा केन्द्र तर्फ

- हाल सम्म ११० जना बेरोजगार सुचिकृत व्यक्तिहरु मध्य पुरुष ७५ जना र महिला २५ जना रहेको।
- बैदेशिक रोजगारमा जाने १० जना श्रमिकहरुको लागि पुनः श्रम स्वीकृती प्रदान गरिएको।
- राष्ट्रिय रोजगार प्रवर्धन कार्यक्रम अन्तर्गत प्रत्येक वडामा अस्थायी रोजगारी सञ्चालन गरिएको।
- रोजगार सेवा केन्द्रको फेसबुक पेजद्वारा रोजगार सम्बन्धि सूचना, बैदेशिक रोजगार बोर्डका सूचना नियमित रूपमा सम्प्रेषण गरिएको।

पञ्चिकरण शाखा तर्फ

यस गाउँपालिकाबाट तपसिलमा उल्लेख भए बमोजिमका ज्येष्ठ नागरिक, महिला तथा बालबालिकाहरुलाई नेपाल सरकारले तोके बमोजिम भत्ता वितरण गर्ने कार्य भई रहेको।

सि.नं.	लक्षित समुह	पुरुष	महिला	जम्मा
१.	अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	७०६	७०२	१४०८
२.	जेष्ठ नागरिक भत्ता (दलित)	५६	४६	१०२
३.	जेष्ठ नागरिक एकल महिला	०	८५	८५
४.	विधवा	०	२०२	२०२
५.	पूर्ण अपाङ्गता भत्ता	५०	२९	७९
६.	अति अशक्त अपाङ्गता भत्ता	७२	२२	९४
७.	दलित बालबालिका	६७	९४	१६१

सामी सेवा तर्फ

- बैदेशिक रोजगारमा जान चाहने व्यक्ति, फर्कएका आप्रवासी तथा उनीहरुको परिवारलाई व्यक्तिगत परामर्श प्रदान।
- हाल सम्म १४ जना मनोसामाजिक समस्या भएका सेवाग्राहीको पहिचान गरी परामर्श दिने कार्य भएको।
- ECHU हरुलाई मनोसामाजिकको बारेमा जनचेतना कार्यक्रम सम्बन्धि जानकारी तथा अभिमुखिकरण तालिम सञ्चालन।
- स्वास्थ्य संस्थासँग समन्वय गरी मनोसामाजिक परामर्श चाहिने व्यक्तिहरुको पहिचान मासिक रूपमा भई रहेको।

महिला तथा बालबालिका शाखा तर्फ

- यस वर्ष १२ जनालाई "क" वर्गको पूर्ण अशक्त अपाङ्गता, २ जनालाई "ख" वर्गको अतिअशक्त अपाङ्गता, ४ जनालाई "ग" वर्गको मध्यम अपाङ्गता र ४ जनालाई "घ" वर्ग सामान्य अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरूलाई अपाङ्गता कार्ड वितरण भएको।

अब म आगामी आ.व. २०८३/८४ को लागि कालिकामाई गाउँपालिकाले विभिन्न क्षेत्रमा अख्तियार गर्ने नीति तथा कार्यक्रम सभाको उद्घाटन समारोहमा आदरणीय महानुभावहरू समक्ष प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गईरहेको छु।

सामाजिक विकास

"सबैको लागि गुणस्तरीय शिक्षा, हाम्रो प्रतिबद्धता" भन्ने आदर्श वाक्यका साथ कालिकामाई गाउँपालिकाले शिक्षा युवा तथा खेलकुद क्षेत्रमा निम्न बमोजिमको नीति अवलम्बन गर्नेछ।

❖ शिक्षा, यूवा तथा खेलकुद:

- "शिक्षाको विकास गाउँको भविष्य निर्माण" नारालाई आत्मसात गरी शैक्षिक अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ।
- SEE मा अनुउत्तीर्ण विद्यार्थीहरूको लागि सञ्चालन भएको निःशुल्क कोचिङ्ग कक्षालाई निरन्तरता दिने।
- संस्थागत साझेदारीमा सबै मा. वि. हरूलाई डिजिटल तथा सूचना प्रविधि मैत्री नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- विद्यालयमा विद्यार्थीहरूलाई स्वच्छ र सफा खानेपानीको व्यवस्था मिलाउन विद्यालय खानेपानी कार्यक्रमहरू विभिन्न संघ संस्था/सरोकारवालाहरूसंगको समन्वय तथा सहकार्यमा संचालन गरिनेछ।
- कालिकामाई गाउँपालिकाको शिक्षामा विशेष सुधारका लागि "मेयर शैक्षिक सुधार कार्यक्रम" सञ्चालन गरिनेछ।
- सबै बालबालिकालाई पूर्ण-समय औपचारिक दिवा स्कुलमा हुनु पर्दछ भन्ने अभियानलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ।
- कक्षा ८, ९ र १० मा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको लागि अंग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयमा थप कक्षा संचालन गर्न सामुदायिक विद्यालयलाई थप अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ।
- सामुदायिक विद्यालयमा ICTमा आधारित कक्षा संचालन गर्न कम्तिमा माध्यमिक विद्यालयलाई स्मार्ट बोर्ड उपलब्ध गराईनेछ।
- अपाङ्ग विद्यार्थीहरूको लागि उचित स्थानमा छात्रावासको व्यवस्थापनतर्फ विशेष जोड दिइनेछ।
- विद्यालय जानबाट बञ्चित विद्यार्थीलाई विद्यालयसम्म पुर्याउने र सामुदायिक विद्यालयतर्फ अभिभावकको आकर्षण बढाउन अभिभावकलाई सहयोग कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ।
- अति विपन्न र दलित परिवारका बालबालिकालाई विशेष सहयोगमा विद्यालय शिक्षा दिइने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पिछडिएका विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति कोष स्थापना गरिनेछ।
- "पढ्दै क्रमाउँदै" प्रदेश सरकारको नीतिलाई स्थानीयकरण गर्दा आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पिछडिएका विद्यार्थी लक्षित गरिनेछ।
- सम्पूर्ण विद्यालयहरूमा महिनावारी कर्नर तथा महिनावारीमैत्री शौचालयको व्यवस्थापन कार्यलाई विशेष प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ।

- गुणस्तरीय तथा व्यवस्थित क्रिकेट खेलका लागि जिल्ला स्तरीय खेल मैदानको कार्य सुरु गरिनेछ।
- गाउँ स्तरीय क्रिकेट टिमका खेलाडीहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप मासिक रकम रु ३,०००।- का दरले भत्ता दिइनेछ।
- विद्यालय बाहिर रहेका सबै बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा भर्ना गरि कालिकामाई गाउँपालिकालाई साक्षर गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ।
- सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालय एकै रंगरोगन बनाउने गरी आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ।

❖ स्वास्थ्य:

- गाउँ अस्पताललाई थप स्तरउन्नति गरी विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवाहरू सुचारु गरिनेछ।
- स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ।
- स्वास्थ्य चौकीहरूमा आंशिक रूपमा गाउँ अस्पतालबाट आवश्यकता अनुसार MBBSडाक्टर सेवा प्रदान गरिनेछ।
- Biomedical Waste Management तथा फोहर मैलाको उचित व्यवस्थापन अनिवार्य गरिनेछ।
- आ.व.२०८३/०८४ मा सबै स्वास्थ्य संस्थालाई digital स्वास्थ्य संस्था बनाईनेछ।
- कालिकामाई गाउँपालिका भित्रमा रहेको सबै मा.बि. विद्यालयमा १/१ नर्सको व्यवस्था मिलाईनेछ।
- पूर्ण खोप कुपोषण रहित पालिकाको सबै वडा जिरो होम डेलीभेरी कार्यक्रमलाई निरन्तर दिइनेछ।
- कालिकामाई गाउँ पालिकालाई क्षयरोग मुक्त गाउँ पालिका बनाउन विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- कालिकामाई गाउँपालिका भित्र प्रस्तुती बिरामीको लागि एम्बुलेन्स सेवा निःशुल्क गरिनेछ।
- कालिकामाई गाउँ पालिकाभित्रको सबै वडामा योग केन्द्र संचालन गरिनेछ।
- गाउँघर क्लिनिक/खोप क्लिनिकका लागि आवश्यक सामग्री,कोठा, भवन व्यवस्थापन गरिनेछ।
- पोषण मैत्री गाउँ पालिका बनाउन विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- दुई छोरी पश्चात् परिवार नियोजन गर्ने दम्पतिलाई प्रोत्साहन स्वरूप सम्मान गर्ने नीति लिईनेछ।
- विद्यालयमा विभिन्न महामारी रोगका लागि विद्यालयस्तरीय सचेतना कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- गाउँभित्रका दिवा स्याहार केन्द्रमा साप्ताहिक रूपमा डाक्टरबाट free normal check up गराउने व्यवस्था गराइनेछ।
- जटिल समस्याका गर्भवतीहरूका लागि नजिकको अस्पतालसम्म पुर्याउन निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन गरिनेछ।
- बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गरिनेछ।
- जेष्ठ नागरिक र अति विपन्न नागरिकका लागि निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा बीमा कार्यक्रमलाई घरदैलोसम्म विस्तार गरिनेछ।
- गाउँपालिका भित्र घुम्ती एकीकृत विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवा शिविरको व्यवस्थापन गरिनेछ।
- सबै वडाहरूका गर्भवती महिलालाई स्वास्थ्य प्रोटोकल अनुसार आठ पटक स्वास्थ्य चौकीमा जाँच गर्न प्रेरित गरी गाउँकै बर्थिङ्ग सेन्टरमा प्रसुती गराउने व्यवस्था गरिनेछ।
- पूर्ण खोप घोषणालाई निरन्तरता दिन र खोप तथा गाउँघर क्लिनिक केन्द्रलाई व्यवस्थित गरिनेछ।
- पालिकाभित्र सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ओ. टी. सी. सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिनेछ।
- सहयोगी संघ संस्थाहरूको समन्वयमा आँखा उपचार केन्द्र स्थापना गरिनेछ।

- गाउँ अस्पताल, कालिकामाईमा पोष्टमार्टम सेवाको विस्तार गरिनेछ ।
- अति गरीब क्षय रोग बिरामीहरूको लागि पोषण खाद्यान्न बितरण गरिनेछ ।
- Zero maternal mortality (शून्य मातृ मृत्युदर) अवधारणालाई अवलम्बन गरी प्राथमिकताका साथ प्रसूती सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
- ORGAN TRANSPLANTATION(अंग प्रत्यारोपण) गर्नुपर्ने विपन्न बिरामीहरूलाई आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयम् सेविका र स्वास्थ्य कर्मीहरूको मनोबल उच्च राख्नको लागि पुनर्ताजगी तालिम, प्रोत्साहन लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र बसोबास गर्ने नागरिकहरूलाई मुटु रोग, मृगौला रोग, क्यान्सर रोग तथा मस्तिष्क रोग पक्षघात जस्ता कडारोग लागेको अवस्थामा उपचार सहायताको लागि रोगको प्रकृति हेरी कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार आर्थिक सहयोग प्रदान गरिनेछ ।
- पूर्ण पोषण युक्त वडा/पालिका घोषणा पूर्वाधारको लागि पोषण सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

❖ खानेपानी तथा सरसफाई:

- यस गाउँभित्र बसोबास गर्ने सम्पूर्ण नागरिकहरूको लागि स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक नीति लिइनेछ ।
- फोहोर मैला व्यवस्थापनको लागि ठोस नीति लिई दिर्घकालिन योजना अनुसार कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- फोहोरको उत्पादन स्रोतमा नै वर्गीकरण गरी फोहोरलाई मोहरमा रुपान्तरण गर्न आधुनिक प्रविधिको फोहोर संकलन केन्द्रको स्थापना गरिनेछ र फोहोरबाट प्रांगारिक मल उत्पादन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- गाउँ क्षेत्रमा वातावरण प्रदूषणको कारण बनेका तथा आवश्यक वातावरणीय मापदण्ड पूरा नगरेका उद्योगहरूको सन्दर्भमा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण गरी उक्त प्रतिवेदनका आधारमा क्रमशः वातावरण प्रतिकूल उद्योगहरूलाई प्रदूषण न्यूनीकरण तथा प्रशोधन सम्बन्धी आधुनिक प्रविधि लागु गर्न प्रेरित गरिनेछ ।
- नेपाल खानेपानी संस्थानसंग समन्वय गरी एक घर एक धारा अभियान निरन्तरता दिइनेछ ।
- विपन्न बस्ती तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा आवश्यकता अनुसार खानेपानीको लागि ह्यान्ड पम्पको व्यवस्था गरिनेछ ।
- पूर्ण र निरन्तर सरसफाई कार्यक्रम सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- आपतकालीन खानेपानी कोषको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

❖ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिकविकास:

- विकासको विभिन्न आयाममा छलफल गर्न टोल अनमोल कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- गाउँपालिकामा रहेका प्रविणता प्रमाण तह उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूको लागि निजामती सेवामा सेना, प्रहरीमा प्रवेश गराउन तयारी कक्षा सञ्चालन गरिनेछ ।
- महिलाको प्रजनन स्वास्थ्यमा रहेका समस्याहरूलाई न्यूनीकरण तथा पहिचान गरी आवश्यक कार्यक्रम गरिनेछ ।
- बालमैत्री कालिकामाई गाउँपालिकाका लागि आवश्यक सूचक प्राथमिकीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिकको हक हितको लागि विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन तथा ज्येष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- बालविवाहको वडागत तथ्याङ्क सङ्कलन गरी बालविवाह न्यूनीकरण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

- बालश्रमको वडागत तथ्याङ्क सङ्कलन गरी बालश्रम न्यूनीकरण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- लागु पदार्थको दुर्व्यसनमा रहेका बालबालिकाका लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ साथै यसबारे सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ८० वर्ष माथि रहेका नागरिकहरूलाई सम्मान सहित जीवनयापन गर्न जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

आर्थिक विकास

❖ कृषि विकास:

- हाल सञ्चालनमा रहेका कृषि सम्बन्धि कार्यक्रमहरूको पुनर्संरचना गरी नयाँ मोडेलमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- कृषि उत्पादनको बजार सुनिश्चिता गर्न आन्तरिक उत्पादनको उपभोग अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- ताजा तरकारी तथा फलफूल भारत तथा अन्य पालिकाहरूमा निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- कृषि वस्तुको प्रशोधन उद्योग तथा कृषि उपजलाई कच्चा पदार्थको रूपमा प्रयोग गर्ने उद्योग स्थापना गर्न सुविधा प्रदान गर्न पालिका स्तरीय एग्रो कलेक्सन सेन्टर तथा पाक निर्माण गरिनेछ ।
- किसानहरूलाई सिंचाईमा दीगो सहूलियतका लागि किसानहरूसंगको वृहत छलफल तथा सहकार्यमा गाउँ स्तरीय सिंचाई सम्बन्धी कार्यविधि बनाई कार्यान्वयनमा लगिनेछ ।
- कृषि लागत न्यूनीकरण तथा भरपर्दो कृषि कार्यका लागि कृषि यान्त्रिकीकरणमा जोड दिइनेछ ।
- यस कालिकामाई गाउँपालिकाभित्र कृषि तथा पशुपंक्षी क्षेत्रमा प्रतिकूल असर पार्ने विपदलाई न्यूनीकरण गर्न प्रभावित कृषकलाई राहत उपलब्ध गराइनेछ ।
- माटोको अम्लीयपना हटाउन र उत्पादन वृद्धि गर्न माटो परिक्षण कार्यक्रम गरी कृषि चुनको प्रयोगमा जोड दिइनेछ ।
- कृषि उपजको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नका निम्ति गाउँभरी अनुदानमा सिंचाई मोटर वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- कृषि उत्पादनको उचित बजार स्थापना गर्न पहल गर्ने नीति लिइनेछ ।
- कृषि उत्पादकत्व वृद्धि गरी गाउँलाई आत्मनिर्भर बनाउनको लागि उन्नत जातको खाद्यान्न, दलहन, तेलहन जस्ता अन्य बालीहरूमा पनि अनुदान उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
- निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यावसायिक कृषि तर्फ उन्मुख गर्दै व्यवसायिक कृषिलाई बजारको प्रतिस्पर्धी बनाउनुका साथै विषादी रहित अर्गानिक खेती र गुणस्तरीय उत्पादनका लागि कृषिका सबै सरोकारवालाहरू (उत्पादक, प्रशोधनकर्ता, व्यापारी) समेतको माग र आवश्यकता अनुसार सम्बोधन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- गाउँ भित्रका वडाहरूलाई उत्पादनको आधारमा एक वडा एक उत्पादनमा जोड दिई व्यवसायीकरणलाई बढावा दिई कृषि उपभोगमा गाउँलाई आत्मनिर्भर बनाई कृषि वस्तु निर्यातमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- गाउँ भित्र उत्पादित कृषि उत्पादनको न्यूनतम समर्थन मूल्य तोकिने छ र सोही अनुसार विक्रि मूल्य कायम गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- कृषिसंग सम्बन्धित साना तथा मझौला उद्योग स्थापनामा सहयोग गरिनेछ ।
- कृषि उपजको सहज चौतर्फी पहुँचका लागि कृषि सडक विस्तार तथा स्तरोन्नतिमा जोड दिइनेछ ।

❖ पशु तथा मत्स्य विकास:

- पशुपन्छीको नश्ल सुधार गरी पशु जन्यउत्पादन वृद्धि गरिनेछ ।

- मत्स्य पालन व्यवसायलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- गोठ/खोर सुधारका लागि अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- पशुपन्छीलाई आवश्यक पर्ने दाना घांसको व्यवस्था स्थानीय स्तरमै उपलब्ध गराउने वातावरणको सृजना गरिनेछ ।
- पशुपन्छी उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउन विशेष पहल गरिनेछ ।
- पशुपन्छी तथा मत्स्य पालन व्यवसाय गर्ने कृषकहरूलाई व्यवसाय गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।
- गाइभैसीमा कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- संकलन केन्द्र, कृषि हाटवजार, मासुपसल, डेरीपसल, शितभण्डार आदिको स्थापनामा सहजीकरण सुधार गरिनेछ ।
- निगौलगाई कालिकामाईको प्रभावकारी व्यवस्थापनको लागि बजेट विनियोजन गरिने छ साथै संचालन तथा व्यवस्थापन सम्वन्धि कानून समेतयसै वर्ष निर्माण गरी कार्यान्वयनमा लगिनेछ ।
- पशु बीमा कार्यक्रमलाई सघन रूपमा विस्तार गर्दै लगिने छ ।
- गाउँभित्र पशु नक्ष सुधार अन्तर्गत कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रमबाट दुग्ध उत्पादन वृद्धि गर्न कृत्रिम गर्भाधान सेवालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पशुपन्छीमा लाग्ने सरुवा तथा संक्रमण रोग जस्तै: LSD (lumpy skin disease) पि.पि.आर. खोरेत, भ्यागुते र स्वाइन फ्लुजस्ता रोगहरु विरुद्ध कृषकको घर दैलोमा गई रोगको खोप सेवा संचालन गरिनेछ ।
- विभिन्न जातका पशुपन्छी पालनका लागि व्यवसायिक पालन बारे सीप विकास तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- गाउँ भित्र उपचार सेवा नपुगेका ठाउँहरूमा पशु स्वस्थ शिविरहरू संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका अन्तर्गत रहेको व्यवसायिक पशुपालक कृषकहरूलाई प्रोत्साहन तथा हौशला बढाउने लक्ष्य सहित प्रत्येक वडाबाट एक जना उत्कृष्ट कृषक छनौट गरी पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

❖ श्रम तथा रोजगार:

- आन्तरिक रोजगारीका सम्भावित अवसरहरूको पहिचान, सिर्जना तथा प्रवर्द्धनका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीच समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- श्रम तथा रोजगारीको हकलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- श्रम प्रति सम्मान गर्ने संस्कृतिको विकास गरिनेछ ।
- दक्ष, सीपयुक्त र प्रतिस्पर्धी श्रमशक्ति तयार गरी उत्पादनशील रोजगारीमा संलग्न गराई आयआर्जन, जीविकोपार्जन र गरिबी तथा बेरोजगारी न्यूनीकरणमा सहयोग गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, व्यवस्थित, मर्यादित र शोषण रहित बनाउन आवश्यक सहयोग, सहकार्य र सहजीकरण गरिनेछ ।
- गरिबी न्यूनीकरणमा सहयोग पुग्ने गरी विभिन्न निकाय एवं क्षेत्रबाट सञ्चालित प्राविधिक तथा व्यवसायिक रोजगारमूलक एवं सीपमूलक तालिमहरूमा समेत सहकार्य गरिनेछ ।
- रोजगारमूलक तथा सीपमूलक तालिमहरू सञ्चालन गरि दक्ष जनशक्ति निर्माण गर्न आवश्यक तालिम संचालन गरिनेछ ।

- आप्रवासी कामदार तथा तिनीहरूको परिवारको अधिकारलाई सुनिश्चित गर्ने नीति लिईने छ । जसको लागि संघीय सरकार, प्रदेशसरकार, वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालय तथा अन्य संघ संस्थाहरूसंगको समन्वय तथा लागत साझेदारीमा आप्रवासी कामदार र उनीहरूको परिवारलाई सुरक्षित र उपलब्धिमुलक बनाउन सूचनाप्रवाह, सीप अभिवृद्धि, न्यायमा सहजीकरण, मनोसामाजिक परामर्शसिवा र वित्तीय साक्षरता जस्ता कार्यक्रमहरू संचालन गर्नमा विशेषरूपनीति अपनाइने छ ।
- श्रम र रोजगारीको क्षेत्रको समुचित व्यवस्थापनको लागि तयारभएको सुरक्षित आप्रवासन कार्यविधिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नकार्ययोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । आन्तरिक रोजगार र वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित विषयलाई व्यवस्थित गर्न यस स्थानीयतहको संगठन संरचनामा श्रम तथा रोजगार शाखा निर्माण गरीआवश्यक सेवाहरूलाई एकिकृत रूपमा प्रवाह गरिने छ ।

❖ पर्यटन क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन :

- एक वडामा एक पर्यटकीय गन्तव्यको पहिचान गरी सोको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- कालिकामाई गाउँपालिकाको राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय पहिचानको सुदृढिकरणका साथसाथै गाउँको सामाजिक, आर्थिक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक विकासका लागि कालिकामाई मन्दिरलाई थप सौन्दर्यकरण गर्ने विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- दलित समुदाय अन्तर्गतका विभिन्न उप जातहरूको पहिचानका रूपमा रहेका सीप, कला, संगीत तथा वाद्यवादन, औजार र पेशाको स्थानीय सरकारमा सूचीकरणको व्यवस्था गर्दै संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न कार्यक्रमहरू लागु गर्दै लगिनेछ ।
- कालिकामाई गाउँपालिकाका ठूला पोखरीहरूलाई पर्यटन विकाससंग जोड्नका लागि पोखरी सौन्दर्यीकरणको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- कालिकामाई गाउँपालिका अन्तर्गतको नदीजन्य क्षेत्रमा सिंचाई तथा पर्यटन विकासका लागि भैरहेको संभाव्यता अध्ययनलाई पूर्णता दिइनेछ ।

❖ उद्योग तथा वाणिज्य

- गाउँ भित्र रहेका लघु तथा घरेलु उद्योगहरूको तथ्याङ्क संकलन गरी उद्योगहरूको प्रवर्द्धन र विकासमा जोड दिइनेछ ।
- कालिकामाई गाउँपालिका वडा नं १ मा औद्योगिक ग्राम (INDUSTRIAL VILLAGE)को निर्माण गर्न संघीय सरकारसंग समन्वय गरी राष्ट्रियतथा अन्तराष्ट्रिय स्तरका उद्योग स्थापनाका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- कृषिमा आधारित उद्योग स्थापना र संचालनमा प्रोत्साहन गरिनुका साथै गाउँ भित्रका सहकारी र लघु वित्तीय संस्थाहरूलाई साना तथा मझौला उद्योग संचालनका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ ।

❖ लघु उद्यम विकास

- कालिकामाई गाउँपालिका भित्र गरिवीको रेखामुनि रहेका बेरोजगार महिला तथा पुरुषहरूलाई रोजगारीको अवसर प्रदान गरिनेछ ।
- सहभागितामुलक ग्रामिण लेखा जोखा (PRA) को माध्यमबाट प्रतिव्यक्ति आम्दानी ४२,८३२ भएका घर परिवारलाई लक्षित गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- खेर गई रहेका श्रोत, सीप, क्षमताको सहि सदुपयोग गरी लक्ष्य अनुसारको आम्दानी गर्न सकिने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन योजना तयार गरिनेछ ।

- अतिविपन्न घरपरिवारका सदस्यहरूलाई स्थानीय श्रोतको परिचालन गराउँदै मागको आधारमा उद्यमशिलता विकास तालिम तथा सिप विकास तालिम प्रदान गरि आत्मनिर्भर बन्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- लघु उद्यमको माध्यमबाट गाउँभित्र उद्यमशिलताको संस्कृतिको विकास गरी उपरूप लिएको गरीबीको न्यूनीकरण गरिनेछ ।

❖ सहकारी र वित्तीय क्षेत्रको विकास:

- आप्रवासी बहुउद्देश्य सहकारी संस्था स्थापना गरी बैदेशिक रोजगारीमा जाने परिवारहरूलाई आवश्यक सहयोग गर्न आवद्ध गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा सहकारी संस्था सम्बन्धी नीति, कानून र आवश्यकता अनुसार मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयन र नियमन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सहकारी संस्था दर्ता, अनुमति, खारेजी र विघटन, सहकारी बचत तथा ऋण परिचालन सम्बन्धी मापदण्डको निर्माण तथा प्रभावकारी कार्यान्वयन र नियमन गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडामा सहकारी सुपथ मूल्य पसल स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था बनाई जनतामा छरिएर रहेको पूँजीलाई केन्द्रित गरिनेछ ।
- अन्तरगाउँ वित्तीय सहायताबाट काम गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँका तर्फबाट छिमेकी गाउँपालिका, गाउँपालिका तथा छिमेकी देशसंग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्ने नीति लिइनेछ ।

पुर्वाधार विकास क्षेत्र

❖ भौतिक पूर्वाधार विकास निर्माण :

- नयाँ गाउँपालिकाको भवन निर्माण कार्यको ठिक्का प्रक्रिया यहि वर्ष सुरु गर्ने ।
- १५ शैयाको अस्पताल निर्माणको लागि यसै ठिक्का प्रक्रिया अगाडी बढाउने ।
- सार्वजनिक सुनुवाईमार्फत भौतिक पूर्वाधार विकासमा आवश्यक बजेट विनियोजन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- नदी नियन्त्रणको लागि संघीय सरकारबाट आवश्यक समन्वय गर्न ।
- आ.व. २०८१/८२ मा नेपाल सरकारको तर्फबाट "मुडलीको मेनरोड देखि दक्षिण जाने बाटोमा सडक तथा नाला निर्माण" योजना अन्तर्गत संघीय समपूरक अनुदान रकम रु एक करोड मात्र प्राप्त भएकोमा केहि कारणवस कार्य सम्पन्न हुन नसकेको र अनुदान रकम फ्रिज भई कार्य सम्पन्न समेत गराउन नसकेको कारणले गर्दा मधेश प्रदेश सरकारबाट बजेट माग गर्ने गरी सोही निर्माण व्यवसायबाट कार्य सम्पन्न गराउने ।
- दलित समुदायको लागि सार्वजनिक भवन निर्माणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- कृषि सडकहरूको विस्तार गर्दै कृषि सडकमा हिलो र पानी जम्न नदिन आवश्यकता अनुसार सडक ग्राबेल गरिने नीति लिइनेछ ।
- कृषकहरूको खेतमा पानी जम्न नदिन आवश्यक ठाउँमा ह्युम पाइप जडान र नाला निर्माण गरिनेछ ।
- गाउँभरी सबै वडाका बजार क्षेत्रमा स्ट्रीट लाइट/सोलार स्ट्रीट लाइट तथा सिसि टिभी जडान गरिने कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- गाउँभित्रमा सवारी साधन रोकिने ठाउँमा आवश्यकता अनुसार बस बिसौनी निर्माण कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ ।

- गाउँभित्रका बजार क्षेत्र व्यवस्थापन गर्न आवश्यकता अनुसार ट्रस निर्माण गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँभरी विभिन्न स्थानमा रहेका सडक, धारा, कूलो, नाला, कल, मन्दिर, धर्मशालाजस्ता सार्वजनिक सम्पदाको निरन्तर मर्मत सम्भार गरी अघावधिक अवस्थामा राखिनेछ ।
- गाउँपालिका केन्द्रबाट सबै वडाकार्यालयसम्म जोड्ने मुख्य सडक कालोपत्रे गर्ने नीति अवलम्बनगरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना बनाईकार्यान्वयनगरिनेछ ।
- गाउँभित्रका क्रमागत योजनाहरूलाई क्रमश पूर्णता दिईनेछ ।
- कालिकामाई बजारमा एक बहु उद्देश्यीय व्यवसायिक भवन निर्माण गर्न आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी गाउँ विकास कोष संग सहलियतऋण लिन पहल गरिनेछ ।
- अपराधको दर घटाउन गाउँभित्रका आवश्यक क्षेत्रहरूमा CCTV क्यामेरा जडान गरिनेछ ।
- अन्तर गाउँपालिका जोड्ने सडकहरूलाई संघीय सरकार र प्रादेशिक सरकारसंग समन्वय गरी अगाडि बढाईनेछ ।
- कालिकामाई गाउँपालिकामा साझेदारीमा कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि म्याचिङ्ग फण्डको व्यवस्था गरिनेछ ।

❖ भवन तथा सहरी विकास:

- सार्वजनिक तथा नीजि घर निर्माण गर्दा राष्ट्रिय भवन संहिता र मापदण्डलाई अनिवार्य रूपमा लागु गरिनेछ ।
- गाउँभित्र रहेका खरको छानो विस्थापित गरी जस्ता पाता र टायलको छाना छाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- वडा कार्यालयहरूको लागि क्रमशः वडा कार्यालय भवन निर्माण गरिदै लगिनेछ ।
- नक्सा पासको काम अनलाईन विधिबाट संचालन गरिनेछ ।

❖ सूचना तथा सञ्चार:

- वडा तथा पालिकास्तरमा विभिन्न विषयको तथ्याङ्कहरू संकलन गरी कालिकामाई गाउँपालिकाको डिजिटल गाउँ प्रोफाइल तयार गरिनेछ ।
- वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था र विद्यालयहरूमा गाउँपालिका कार्यालयद्वारा जडान गरिएको डिजिटल हाजिरी प्रणालीलाई नेपाल सरकारको केन्द्रिकृत हाजिरी प्रणालीमा आबद्ध गरी सुशासन कायम गरिनेछ ।
- सम्पूर्ण वडा कार्यालयमा भईरहेको कामकाजलाई केन्द्रिकृत गर्न Ward Digitalization को अवधारणा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सबै प्रकारका सूचना माध्यममा जनताको पहुँच पुऱ्याउन सञ्चार माध्यमलाई निष्पक्ष, मर्यादित, जिम्मेवार, व्यवसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नागरिक तहमा सार्वजनिक सेवा र विकासका विविध आयामका बारेमा निरन्तर सचेतना र पैरवी गर्न विद्युतीय र छापा संचारमाध्यमसंग सहकार्य गरिनेछ ।
- गाउँ क्षेत्रमा पत्रकारिताको विकास तथा परिमार्जन एवम् पेशागत दक्षताका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँमा जनगुनासोलाई सम्बोधन गर्न निशुल्क टोल फ्रि सम्पर्क नं जडान गरी हेलो कालिकामाई संचालन गरिनेछ ।

- गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयबाट कम्प्युटर प्रणालीद्वारा राजस्व संकलन गर्दै आएको कार्यलाई निरन्तरता दिई e-payment सिस्टमलाई राजस्व संकलन प्रणालीमा आवद्ध गरी नागरिकलाई छिटो, छरितो र सुविधा युक्त तरिकाले राजस्व भुक्तानी गर्न सकिने व्यवस्था गरिनेछ।

❖ उर्जा तथा वैकल्पिक उर्जा विकास कार्यक्रम :

- एक घर, एक विद्युतीय चुल्हो अभियानलाई आत्मसात गर्दै स्वच्छ तथा नवीकरणीय उर्जाको प्रयोग गर्न वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।
- नवीकरणीय उर्जाको क्षेत्रमा कालिकामाई गाउँपालिकाले निजी क्षेत्रसँग साझेदारी गरी पालिका स्तरीय Viability Gap Fund स्थापना तथा परिचालन गरिनेछ।
- सौर्य उर्जा प्रवर्द्धन तथा उर्जामा आत्मनिर्भर बन्न यस कालिकामाई गाउँपालिका क्षेत्र भित्र नदीका बगरहरुलाई सदुपयोग गरी उत्पादित सौर्य उर्जालाई पालिका बासिहरुलाई निःशुल्क विद्युत उपलब्ध गर्नको निमित्त गुरुयोजना तयार गरिनेछ।

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

❖ वन तथा भु-संरक्षण :

- बाँदर, बाँदेल, नील गाई, घोडगदर लगायतका जङ्गली जनावरहरुको प्रकोप तथा आक्रमणबाट भैरहेको बालीनालीको क्षतिबाट कृषक तथा गाउँवासीहरुको संरक्षणका लागि आवश्यकता अनुसार वन कार्यालयसंग समन्वय गरी समस्याको समाधान गरिनेछ।
- सार्वजनिक खाली जग्गा, नदी उकास क्षेत्रको पहिचान र संरक्षण गरी उक्त क्षेत्रको समुचित उपयोगबाट आयआर्जन गर्नुका साथै खोला बगर क्षेत्रलाई स्वच्छ सुन्दर बनाउन फलफुल तथा बोटबिरुवाहरु रोपी संरक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ।
- जडीबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावार सम्बन्धी सर्भेक्षण, उत्पादन, सङ्कलन, प्रवर्द्धन, प्रशोधन र बजार व्यवस्थापन गरिनेछ।
- कालिकामाई गाउँपालिका क्षेत्रबाट मसला (भिक्स)को बोटबिरुवालाई पूर्ण रूपले निर्मुल गर्ने नीति लिईनेछ।

❖ जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण:

- कालिकामाई गाउँपालिका भित्रका नदि नालाहरुलाई तटबन्ध गर्न प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमसंग साझेदारी गर्दै कार्यक्रम गरिनेछ।
- गाउँपालिकामा बढि जोखिम तथा धनजनको क्षति हुनसक्ने संभाव्यताको अध्ययन गरी मानव बस्ती संरक्षणका लागि नदी नियन्त्रण र तटबन्ध मार्फत जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापनलाई संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थासंगको समन्वय र सहकार्यमा कार्यान्वयन गरिनेछ।
- नदीजन्य पदार्थहरुको उत्खनन् गर्दा नदी प्रणालीको प्रकार, उपलब्ध नदीजन्य पदार्थको परिमाण तथा स्थानीय वातावरणको संवेदनशीलता समेतलाई आधार मानी अध्ययन, अनुसन्धान गरी कार्ययोजना बनाएर मात्र नदीजन्य पदार्थको उपयोग गरिनेछ।

❖ विपद् व्यवस्थापन:

- सम्भावित प्राकृतिक जोखिम व्यवस्थापन पूर्व तयारीका लागि आवश्यक सामग्री तथा राहत वितरणका लागि विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना निर्माण गरी गाउँपालिकाबाट कार्यान्वयन र नियमन गरिनेछ ।
- विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य, पुनः स्थापना योजना, खोज तथा उद्धार, राहत सामग्रीको भण्डारण र वितरण कार्यको लागि विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय बनाईनेछ ।
- संघ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघसंस्था तथा निजी क्षेत्र र राष्ट्रिय/अन्तरराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरूसंगको सहयोग, समन्वय र सहकार्यमा विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्शाङ्कन, बस्तीहरूको पहिचान र स्थानान्तरण गरिनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापनमा जलवायु परिवर्तन, अनुकूलन तथा प्रकोप व्यवस्थापनको कार्यक्रम संचालन गरिनेछ साथै गरिदै आएको कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ सुशासन तथा संस्थागत विकास
  - संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदनका आधारमा स्वीकृत संगठन संरचना अनुसार आवश्यक कर्मचारी प्रदेश लोक सेवा आयोग मार्फत व्यवस्थापन गरिनेछ साथै स्थायी कर्मचारी हाजिर नभएसम्मको लागि करार सेवाबाट कर्मचारी पदपूर्ति गरिनेछ ।
  - कर्मचारी प्रशासनलाई क्षमता विकासका तालिम तथा नवीनतम प्रविधिको ज्ञानमार्फत प्रतिष्पर्धी र प्रभावकारी बनाईनेछ । साथै कर्मचारीहरूको बहुआयामिक क्षमता विकास गरी आवश्यकताको आधारमा कार्यसम्पादन गर्ने जिम्मेवारी दिइनेछ ।
  - कार्यालयको कार्यबोझलाई घटाउन तथा सेवा प्रवाहलाई छिटो, छरितो र पारदर्शी बनाउन सूचना प्रविधिको प्रभावकारी प्रयोगलाई बढाउँदै लैजाने नीति लिईनेछ ।
- ❖ राजस्व परिचालन:
  - गाउँपालिकामा राजस्व नियन्त्रण, संकलन र बाँडफाँड, प्राकृतिक स्रोत साधन र व्यावसायिक कर, पुर्वाधार सेवा र उपयोगमा सेवा शुल्क दस्तुर सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड निर्माणगरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
  - सबै आर्थिक क्रियाकलापलाई करको दायरमा ल्याई राजस्वको आधार फराकिलो बनाउने तथा आर्थिक क्रियाकलापको विस्तारमा सहयोग पुग्ने गरी कर प्रणालीलाई लगानी मैत्रीबनाई उत्पादन मूलक उद्योग तथा व्यवसायको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
  - करको संरचना र करका दरहरूमा समय सापेक्ष सुधार गरी कर प्रणालीलाई थप प्रगतिशील बनाउन अन्तरक्रिया, छलफल र परामर्श गोष्ठी लगायत विभिन्न कार्यक्रमहरू गरिनेछ ।
  - गाउँपालिकाभिन्नका उद्योग कलकारखानाहरूलाई करको दायरामा ल्याईनेछ ।
- ❖ सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परीक्षण:
  - स्थानीय सरकारको कार्यप्रणाली सुशासनको मूल्य र मान्यतामा आधारित हुनेछ ।
  - विकास निर्माण कार्य तोकिएको मापदण्ड तथा गुणस्तर बमोजिम हुने कुरालाई सुनिश्चित गरी प्रभावकारी नियमन गर्न सार्वजनिक सुनुवाई तथा सामाजिक परीक्षण गरिनेछ ।
- ❖ कालिकामाई गाउँपालिका भु-उपयोग नीति :

- राष्ट्रिय भूमी आयोगसंग भएको कार्य सहमति पत्र अनुसार भूमिहिन दलित, भूमिहिन सुकुम्बासीलाई जग्गा उपलब्ध गराउन र अव्यवस्थित बसोबासीलाई व्यवस्थापन गर्ने कार्य प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाउन आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- संविधान को धारा ४० बमोजिम, लगत संकलन गरी दलित समुदायका व्यक्ति लाई एकपटक का निम्ति जमिन उपलब्ध गराउने व्यवस्था को लागि आवश्यक सहजीकरण यथा शिघ्र गरिनेछ ।
- जनता आवास कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न सहजीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- जोखिम युक्त स्थानमा बसोवास रहेको दलित घरधुरीको पहिचान गरि स्थानान्तरण गरिनेछ ।
- कृषियोग्य भूमिको गैर कृषि प्रयोग, कृषि भूमिलाई बाँझो राख्ने प्रवृत्ति र अनियन्त्रित खण्डीकरणलाई निरुत्साहित गर्दै कृषियोग्य भूमिको समुचित उपयोग एवम् संरक्षणलाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र स्थापित मालपोत र नापी कार्यालयलाई पूर्ण व्यवस्थित बनाई सञ्चालनको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

प्रस्तावित नीति, कार्यक्रम तथा बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि आवश्यक क्षमता विकास, संस्थागत, नीतिगत, कार्यविधिगत सुधारका कार्यहरु गर्न सकिएमा कार्यक्रमको कार्यान्वयनको सुनिश्चितता, पारदर्शिता र उत्तरदायित्वको थप प्रवर्द्धन हुने विश्वास लिएको छु । प्रस्तुत नीति, कार्यक्रमबाट गाउँवासीका आधारभूत आवश्यकताहरु परिपूर्ति गरी जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार हुँदै जाने, गाउँमा उपलब्ध स्रोत साधनको उच्चतम उपयोगबाट गाउँवासीको आर्थिक उन्नतिमा टेवा पुग्ने र बञ्चितमा परेका वर्ग क्षेत्र तथा समूहहरुको विकासमा मूलप्रवाहीकरण भई समावेशिताको प्रवर्द्धनमा फलस्थानीय लोकतन्त्र सबलीकरण हुने विश्वास लिएको छु ।

आगामी आर्थिक वर्षको प्रस्तुत नीति, तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न मार्ग निर्देशन गर्नुहुने अध्यक्षज्यू, वडा अध्यक्षज्यूहरु विभिन्न समितिका संयोजकज्यूहरु, गाउँ सभा सदस्यज्यूहरु, नीजि तथा विकास साझेदार सस्थाका महानुभावहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, बुद्धिजीवी एवम् सञ्चारकर्मी, गाउँको समग्र विकासमा सहयोग पुर्याउनु हुने गाउँवासीहरु सबैमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । अन्त्यमा, गाउँको विकास र समृद्धिमा निरन्तर सद्भाव र सहयोग पुर्याउने आम नागरिक, करदाता, गाउँको हित र समुन्नतिमा सक्रिय रहनु हुने सबैबाट यस नीति कार्यक्रम तथा बजेटको सफल एवम् प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सदा झै निरन्तर सहयोगको अपेक्षा गर्दै सम्बद्ध सबै पक्षप्रति हार्दिक आभार गर्दछु । वर्तमान वस्तुगत यथार्थ र धरातलमा उभिएर आफ्नो गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमलाई आधार मानी समग्र चुनौतीहरुको सामना गर्न कटिबद्ध, प्रतिबद्ध र एकताबद्ध हुँदै कालिकामाई गाउँवासीहरुको उज्ज्वल भविष्य निर्माणको लागि कामना गर्दछु ।

धन्यवाद !

“जय कालिकामाई”

राजमती देवी बरैनी

उपाध्यक्ष

कालिकामाई गाउँपालिका